

Förvaltning eller nämnd eller enhet
Yttrande

Datum:
2025-06-13

Diarienummer:
AMN-2025-00317

Handläggare:
Erika Sjöqvist

Socialdepartementet

Remissvar över betänkandet Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper, SOU 2025:53

Uppsala kommun har ombetts att yttra sig över betänkandet Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper (SOU 2025:53). I Uppsala kommun ansvarar arbetsmarknadsnämnden för arbetsmarknadsinsatser, vuxenutbildning, ekonomiskt bistånd och mottagande av nyanlända. Det är utifrån dessa uppdrag som nämnden lämnar sitt yttrande.

En modell för kvalificering till socialförsäkringen m.m.

Arbetsmarknadsnämnden avstyrker förslaget på modell för kvalificering till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner. Nämnden delar utredningens bedömning att förslaget skulle medföra ökade kostnader för kommunen, både genom fler utbetalningar av ekonomiskt bistånd och en ökad ärendehandläggning.

Dessutom menar nämnden att reformen inte är förenlig med grundprincipen att ekonomiskt bistånd ska vara en tillfällig lösning på försörjningsproblem. Omkring 20 000 personer riskerar, enligt utredningen, att under fem års tid behöva ekonomiskt bistånd innan de kvalificerar sig för socialförsäkringsförmåner. Detta innebär i praktiken ett långvarigt biståndsberoende.

En modell för kvalificering till ekonomiskt bistånd

Arbetsmarknadsnämnden avstyrker förslaget på modell för kvalificering till ekonomiskt bistånd.

Arbetsmarknadsnämnden menar att modellen strider mot socialtjänstens uppdrag att främja enskildas ekonomiska och sociala trygghet, eftersom personer som omfattas riskerar att stå helt utan försörjning. För kommunerna skulle kvalificeringsvillkoret innebära en ökad arbetsbörda, bland annat i form av fler ansökningar om nödbistånd, längre handläggningstider och fler avslag och överklaganden. Till detta tillkommer kostnader för hantering av de sociala problem som riskerar att uppstå som en konsekvens av förslaget. Nämnden delar också utredningens bedömning att det finns en risk för ökat missnöje bland enskilda och en ökad risk för hot och våld mot handläggare inom socialtjänsten.

Arbetsmarknadsnämnden är oroad över konsekvenserna för de barn som skulle påverkas. Som utredningen konstaterar kan förslagen leda till ökad barnfattigdom, ökad ekonomisk utsatthet, försämrad psykisk hälsa, sämre skolresultat och fördröjd integration. Dessa konsekvenser kan i sin tur påverka barns framtida möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Nämnden menar därför att förslaget inte är förenligt med barnkonventionen, och att det går emot den nya socialtjänstlagens ambition att stärka barnrättsperspektivet.

Nämnden är också oroad över att förslagen ökar risken för att barn och ungdomar dras in i kriminalitet. Ett kvalificeringsvillkor för ekonomiskt bistånd skulle därmed försvåra för socialnämnden att utföra det brottsförebyggande uppdraget enligt den nya socialtjänstlagen, som särskilt gäller barn och unga.

Utredningen konstaterar att kvalificeringskravet skulle drabba vissa grupper extra hårt, såsom kvinnor från tredjeland, personer med funktionsnedsättning och personer som utsätts för våld i nära relation. Arbetsmarknadsnämnden menar därför att det skulle försvåra för kommunen att leva upp till socialtjänstens uppdrag att främja jämlika levnadsvillkor och jämställdhet.

Arbetsmarknadsnämnden ifrågasätter om förslaget verkligen skulle leda till att fler går från bidrag till arbete. Många av de som omfattas av kvalificeringsvillkoret står långt ifrån arbetsmarknaden eller är förhindrade att arbeta. Dessa personer är framför allt i behov av utbildning och stödjande insatser. I stället riskerar förslaget, genom ökad ekonomisk stress och försämrad tillgång till kommunens arbetsmarknadsinsatser, att göra etableringen på arbetsmarknaden ännu svårare. Därför förespråkar nämnden i stället åtgärder som stärker kommunens möjligheter att stödja invånarna till egenförsörjning.

Begränsning av ekonomiskt bistånd vid etableringsersättning

Arbetsmarknadsnämnden avstyrker förslaget om begränsning av ekonomiskt bistånd vid etableringsersättning. Nämnden menar att kompletterande bistånd i vissa fall är en förutsättning för att personer ska kunna genomföra etableringsprogrammet och få bästa möjliga förutsättningar att integrera sig i samhället. Det gäller särskilt om dessa personer inte längre är kvalificerade till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner.

Arbetsmarknadsnämnden Uppsala

Pavlos Cavelier Bizas
Ordförande

Lotta von Wowern
Nämndsekreterare